

Katecheze_Církev II.

„Credo in unam sanctam catholicam apostolicam ecclesiam“. Věřím v jednu svatou všeobecnou apoštolskou církev. To jsou čtyři hlavní charakteristiky církve, které se modlíme ve vyznání víry. Co to znamená?

Už výrok, že církev je jen **jedna**, může znít dost podivně, vzpomeneme-li si na všechny ty protestantské sbory sdružující se do větších celků – tedy do církví. Vypadá to, jako bychom my katolíci tyhle protestantské bratry neviděli nebo je ignorovali.

Pravdou je, že pojetí církve u nás katolíků a našich oddělených bratrů se značně liší.

Proč je tedy církev jedna? Je tak pro její původ. Církev je jedna, protože je dílem jednoho zakladatele. Kořeny této jediné církve vyrůstají z prvního století našeho letopočtu, tedy z onoho dnu seslání Ducha svatého. Jejím zakladatelem je sám Ježíš Kristus, který církev odevzdal Petrovi.

Církev je jedna také proto, že má jednotnou duši. Apoštol Pavel vyzývá věřící: „...horlivě se snažte zachovávat jednotu ve smýšlení, spojení poutem pokoje.“ (Ef 4,3) Čím se ale vyjadřuje tato jednota, co jsou ta pouta jednoty? Vždyť v církvi je a má být velká různost, protože jsou různé dary a charismata, každý má své jiné poslání. A přece existuje něco, co by všechny lidi v církvi mělo spojoval: stejné vyznání víry, společné slavení svátostí a apoštolská posloupnost skrze svátost kněžství.

Věříme, že tato jediná Kristem založená církev se uskutečňuje v katolické církvi, uspořádané jako společnost řízená Petrovými nástupci a biskupy.

Bohužel tato jediná Kristova církev je zraněna nejednotou a roztržitostí. Roztržky v církvi vznikaly od samého začátku, takže větší spory nakonec vedly až k odštěpení od plného společenství s katolickou církvi. Proto teď vedle katolické církve existuje ještě mnoho dalších větších či menších křesťanských společenství. Mezi nám nejbližší církev patří ta, která se oddělila nejdříve, v 11. století – tedy církev pravoslavná. Její věrouka se téměř vůbec neliší od té naší. Hlavní překážkou ke sjednocení je ale post hlavy církve. Pravoslavní a jiné východní církve mají své patriarchy a neuznávají tudíž za hlavu církve římského biskupa, tedy papeže. Kořeny tohoto rozdělení vyrůstají z politické situace středověké společnosti a dosud se nepodařilo tento spor o hlavu církve překonat. Je to velká škoda, protože po té dogmatické stránce opravdu neexistuje žádný vážný důvod, proč by k nějakému bližšímu spojení nemohlo dojít.

Druhá velká církev, která se věroučně blíží té katolické, je církev anglikánská. Tu založil v roce 1534 anglický král Jindřich VIII. Byl ženatý s Kateřinou Aragonskou, ovšem zatoužil po rozvodu a novém sňatku. Tehdejší papež však Jindřichovi odmítl udělit dispenu a sňatek s Kateřinou prohlásil za platný a nerozlučitelný. Jindřich se tedy inspiroval právě probíhající reformací a spisy Marina Luthera, prohlásil sám sebe za hlavu anglické církve a odloučil se tak od Říma.

Pak můžeme v tom pestrém spektru církví vidět společenství vzniklá právě z reformace šestnáctého století. Jsou to především různé církev evangelické. Je jich mnoho a vzájemně

se od sebe velmi liší podle toho, zda vznikly z učení Jana Kalvína, Martina Luthera nebo Ulricha Zwingliho. Protože i tato společenství, respektive jejich vůdcové, si uvědomovali, že si Ježíš podobnou roztříštěnost nepřál, tak se snažili o sjednocení. Bohužel ani tito tři reformátoři se nedokázali dohodnout na společné řeči, a proto nikdy nevznikla žádná hlavní evangelická církev. Každé město mělo svůj sbor, ten se třeba pak rozšířil o sousední město nebo města, ale v podstatě tak vzniklo mnoho různých protestantských církví.

Dalším zdrojem protestantských církví je tzv. letniční hnutí, které vzniklo na počátku 20. století v USA. V centru tohoto hnutí je třetí Osoba Nejsvětější Trojice, tedy Duch svatý. Hnutí se odkazuje na zážitky z Letnic a je velmi silně orientováno na dary Ducha svatého. Z tohoto hnutí vyrůstají církve, které se dostaly skrze americké misionáře i do našich zemí. Jde na příklad o Církev bratrskou, Apoštolskou církev, Jednotu baptistů a podobně.

Letniční hnutí ale zasáhlo i tradiční církve, i když v mnohem umírněnější formě. V 50. letech 20. století totiž takové probuzenecké snahy pronikají i do Církve katolické, kde se postupně začíná formovat tzv. Obnova v Duchu svatém, dnes známější jako Katolická charismatická obnova. Jedná se o hnutí, které usiluje o oživení církve, o její zduchovnění skrze jednotlivé dary Ducha svatého, skrze modlitební skupiny. Každoročně se členové a příznivci této charismatické obnovy schází v Brně na celostátní konferenci, která v minulém týdnu právě probíhala.

Druhou charakteristikou církve – vedle toho, že je jen jedna – je vyznání, že **je svatá**. O tom jsem se zmiňovala posledně. Církev je svatá, protože ji založil Boží syn a protože je v ní stále přítomen. Církev je mystickým Ježíšovým tělem, proto věříme, že je svatá. Slyšela jsem, že jeden člověk při vyznání víry vždycky mlčí, když se říká, že věříme ve svatou církev, protože nemá dojem, že by snad naše církev byla kdovíjak svatá. Ale její svatost není závislá na svatosti nás, jejích členů...ale na svatosti toho, který ji založil a který je v ní přítomný.

Církev je **všeobecná**, tedy katolická. Tohle prohlášení znamená, že katolická církev je tu pro všechny. Může do ní patřit Evropan, Asiat, domorodec z nějakého tropického ostrova nebo kdokoli jiný. Nikdo z ní není vyloučen. Katolická církev není určena jen nějakému vyvolenému národu nebo nějaké elitě nebo zas naopak bezdomovcům. Její všeobecnost otevírá dveře úplně každému člověku.

A poslední podstatná charakteristika církve je, že je **apoštolská**. To znamená, že apoštolové tvoří její základy. Církev vyrůstá z působení prvních apoštolů, kteří pak vkládáním rukou předávali svůj apoštolát dál, generaci za generací. Nástupci apoštolů jsou dnes biskupové, takže každé biskupské svěcení je opět ono vzkládání rukou prvních apoštolů. Tato apoštolská posloupnost tvoří základní strukturu naší církve.

To jsou tedy takové všeobecné údaje o církvi. Já bych ale dnes ráda nahlédla trochu pod povrch a podívala se na její organizaci, na to, kdo všechno do církve patří, jaké služby a stavy v ní můžeme nalézat.

Hierarchie

Kostru církve tvoří hierarchie, tedy především biskupové, jimž byla právě oním vzkládáním rukou předána plnost kněžství. Jejich pomocníky v jednotlivých farnostech jsou

pak kněží a jáhni. Tito mužové jsou svěceni ke službě Božímu lidu. Jejich úkolem je především vyučovat, tedy hlásat Boží evangelium, posvěcovat, nejen udílením svátostí ale především svým příkladem, a řídit.

Laici

Na rozdíl od tohoto služebného kněžství je každý laik z milosti křtu obdarován tzv. **všeobecným kněžstvím**, skrze něhož má každý z nás účast na Kristově kněžském, prorockém a královském úřadu.

Svatý Tomáš Akvinským ve 13. století prohlašuje: „*Vyučovat někoho, aby byl přiveden k víře, je úkol každého kazatele a každého věřícího.*“ Nikdo z nás proto nemůže říct, že by evangelizace, misionářská činnost, pastorece, katecheze, či cokoli jiného přináleželo jen kněžím. Věřoučná konstituce Druhého vatikánského koncilu, věnovaná církvi, „Lumen Gentium“ doslova hlásá: „**Kristus vykonává svůj prorocký úřad nejen prostřednictvím hierarchie, ale též prostřednictvím laiků; proto je ustanovuje svými svědky a vybavuje smyslem pro víru a milostí slova.**“ A Dekret o apoštolátu laiků, opět dokument Druhého vatikánského koncilu říká: „**Apoštolát však nezáleží pouze ve svědectví života. Pravý apoštol hledá příležitost hlásat Krista slovy buď nevěřícím nebo věřícím.**“

Zasvěcený život

Vedle hierarchie, tedy vysvěcených služebníků církve, a laiků žijících ve světě, zrodila se ještě jedna skupina lidí, kteří sice nepatří k hierarchii, ale rozhodli se cele darovat Bohu – a to jsou lidé žijící zasvěceným životem. Zasvěcený život je termín označující velkou rodinu s mnoha větvemi. Jedno však mají všechny ty větve společné – lidé žijící zasvěceným životem si zvolili cestu zřeknutí se manželství pro Boží království. Obvykle skládají tři sliby – slib čistoty, chudoby a poslušnosti. Jde o tak zvané evangelijní rady, které samozřejmě nejsou závazné pro všechny Boží lid, neboť jsou to jen rady nikoli povinnosti. Díky těmto slibům se však tito lidé mohou snadněji a plněji připodobnit Kristu a následovat ho ve větší svobodě a odevzdanosti.

Řeholní život

Nejrozšířenějším způsobem zasvěceného života je život řeholní. Hlavním rysem řeholního života je mimo dodržování evangelijních rad život ve společenství. V průběhu staletí různí mužové i ženy zakládali nová a nová společenství, snažili se žít podle určitých pravidel – tedy řeholí – a volili různé způsoby života. Díky tomu můžeme v rámci církve vidět obrovskou pestrost jednotlivých spiritualit – františkánskou, dominikánskou, karmelitánskou, benediktínskou, premonstrátskou a další a další. Dokonce i v rámci jednotlivých spiritualit můžeme sledovat ještě dva základní typy služby – apoštolskou a kontemplativní. **Apoštolské komunity** jsou vidět v nemocnicích, ve školství, v pastoreci, ve farní správě, v misích. **Kontemplativní komunity** věnují většinu času modlitbě za celý svět. I v kontemplativních kláštorech se samozřejmě pracuje, ale práce je vždycky soustředěna do klauzury, což je prostor kláštera a zharady, který mniši a mnišky neopouštějí.

Kromě řeholního života povolává Pán muže a ženy k zasvěcenému životu také mimo klášterní zdi, tedy ve světě. Sem patří na příklad zasvěcené panny a vdovy, poustevníci či

různé sekulární instituty. Tito bratři a sestry žijí uprostřed světa, viditelně se nijak neodlišují od laiků, nenosí žádný zvláštní oděv a snaží se posvěcovat svět přímo v jeho středu. Samozřejmě že i tento způsob zasvěceného života vychází z hluboké a výlučného vztahu s Kristem a dodržování evangelních rad. Některé sekulární instituty jsou dokonce tajné, takže jejich členové nikomu ve světě neříkají, že žijí zasvěceným životem, jiné instituty nabízejí možnost veřejných slibů.

V dnešní době, v níž se klade největší důraz na požitky, ať už jde o oblast tělesnou nebo materiální, je zasvěcený život téměř až **provokací**, na kterou mnozí nevěřící ale i někteří křesťané reagují nepochopením a někdy i útoky. Není se čemu divit.

Sliby

Všechny tři sliby relativizují materiální hodnoty světa. Slib chudoby poukazuje na to, že štěstí nevychází z vlastnění a hromadění majetku, nýbrž ze schopnosti žít v prostotě a důvěřovat Bohu, že se o své dítě postará. Slib čistoty zase svědčí o tom, že vztah s Bohem může být žit natolik osobně a důvěrně, že dokáže nahradit i vztah mezi manželi. A slib poslušnosti radikálně vystupuje proti jakékoli svévoli a sobectví, k níž má člověk ze své přirozenosti tolik sklonů.

Pravdou ale je, že ačkoli zasvěcené osoby slibují žít podle těchto evangelijních rad veřejně, týkají se v určité míře tyto tři zásady každého z nás. Žádný křesťan by přece neměl žít v nadbytku, všichni jsou povolání k čistotě, byť třeba k manželské, a každý z nás by měl ve svém životě hledat a posléze dělat jen to, co se líbí Bohu, nikoli jen to, co se mu zrovna zachtělo a na co má chuť.

Evangelijní rady a zasvěcený život tyto zásady pouze radikalizují a ukazují konkrétní naplnění.